

УДК 597.2/.5(282.247.32)(477)

Ю.В. Мовчан

Національний науково-природничий музей НАН України,
вул. Б. Хмельницького, 15, Київ, ДСП, 01601 Україна

E-mail: yuryi_movchan@museumkiev.org

СУЧАСНИЙ СКЛАД ІХТІОФАУНИ БАСЕЙНУ ВЕРХНЬОГО ДНІПРА (ФАУНІСТИЧНИЙ ОГЛЯД)

У басейні Верхнього Дніпра в межах України на сьогодні відзначено 59 видів міног і риб. Найбільша різноманітність іхтіофауни характерна для басейну Десни — 47 видів, у басейні Прип'яті зустрічається 43 види, у басейні верхньої течії Дніпра 44 види і в Київському водосховищі 43 види. За останні 40 років видовий склад іхтіофауни в басейні Верхнього Дніпра змінився майже на третину (28,8%).

Ключові слова: іхтіофауна, міноги, риби, басейн Верхнього Дніпра, Десна, Прип'ять, Київське водосховище, Україна.

Вступ

При врахуванні великомасштабних зарегульовань корінного річища Дніпра і його додаткової системи впродовж 20 сторіччя, що викликало суттєві зміни у водних екосистемах, важливою складовою яких завжди була іхтіофауна, стає зрозумілим фактичне значення аналізу сучасного стану останньої на початок 21 ст., який сприятиме більшій поінформованості спеціалістів при відтворенні і охороні різноманіття риб цього басейну. Мета цього повідомлення полягає у з'ясуванні сучасного видового складу риб басейну Верхнього Дніпра та оцінці його змін, у першу чергу під негативним впливом антропогенного навантаження.

Матеріали і методи

При розгляді складу рибного населення додаткової системи і головного річища Дніпра його звичайно поділяють на три частини: басейни Верхнього, Середнього і Нижнього Дніпра. У цьому повідомленні увага приділена басейну Верхнього Дніпра. Робота базується на аналізі відповідної літератури, даних фондів колекцій риб Зоологічного музею, усних повідомлень і власних матеріалів. Таксономія і номенклатура міног і риб наводиться за останніми роботами автора (Мовчан, 2009, 2011).

© Ю.В. МОВЧАН, 2012

Результати та обговорення

Дніпро — третя за довжиною і площею басейну ріка Європи, яка тече територіями Росії, Білорусі і України. Довжина Дніпра в межах нашої держави складає 981 км (загальна — 2201 км, площа басейну 504 тис. км²). Для басейну Дніпра характерна дуже розвинута річкова сітка, яка включає як великі притоки (Прип'ять, Десна тощо), так і дрібніші річки. Після зарегулювання корінного русла греблями, Дніпро перетворився у більший своїй частині на ланцюг із шести великих водосховищ. Окрім того, дуже багато малих річок його басейну зараз також зарегульовані греблями, що змінило їхнє первісне «обличчя». Безумовно, для окремих водотоків і водосховищ характерні відносно різні гідрологічні, гідрохімічні і гідробіологічні режими, тобто багато в чому в них склалися не однакові умови для існування рибного населення, як і видовий склад риб, який постійно змінювався в останнє сторіччя в басейні всієї ріки, і продовжує змінюватися в наш час під впливом господарської, можна сказати без перебільшення руйнівної для природного довкілля, діяльності людини.

Аналіз літературних джерел, у тому числі видання «Фауна України» (1980–1983, 1986, 1988), іхтіологічних колекцій ННПМ НАНУ включно до 2000 р. (Мовчан др., 2003), відповідної електронної бази даних до 2012 р. по рибах додаткової системи та головного річища Дніпра, свідчить, що й досі існує недостатній рівень фауністичних досліджень по рибах цього великого басейну. Особливо помітна неоднорідна вивченість притоків першого і другого порядків, фактична відсутність сучасного моніторингу фауністичного складу риб на незарегульованих ділянках річок. Відсутня також сучасна загальна оцінка іхтіофауни додаткової системи, головного річища і водосховищ Дніпра.

За даними багатьох авторів (Белинг, 1924; Белінг, 1935; Берг, 1948, 1949 а, б; Амброз, 1956; Павлов, 1964; Залуми, 1970; Мовчан, 2005), ще до зарегулювання основної течії, в басейні Дніпра, його пониззі, у Дніпрі разом з Дніпровсько-Бузьким лиманом відзначалося від 64 до 84 видів міног і риб. За минулі 50–60 років склад рибного населення тут досить суттєво змінився. За нашими даними, якщо розглядати тільки басейн Дніпра без лиману, для нього загалом відомо до 77 видів міног і риб (68 родів, 22 родини, 13 рядів). А якщо додати до цього ще 10 видів (8 родів, 5 родин) риб, які тут штучно більшою чи меншою мірою розводяться і вирощуються, то загальне число відомих для басейну Дніпра таксонів збільшується до 87. Але насправді при цьому не враховуються ті зміни, які відбулися у фауністичному аборигеновому складі міног і риб під впливом господарської діяльності людини.

Загалом для басейну Верхнього Дніпра констатується, за нашими даними, 61 вид міног і риб 52 родів з 17 родин, зокрема це представники: Petromyzontidae — : *Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931); Acipenseridae: *Acipenser ruthenus* Linnaeus, 1758; *A. gueldenstaedtii* Brandt & Ratzeburg, 1833, *Huso huso* (Linnaeus, 1758); Anguillidae: *Anguilla anguilla* (Linnaeus, 1758); Clupeidae: *Clupeonella cultriventris* (Nordmann, 1840); *Alosa pontica* (Eichwald, 1838); Cyprinidae: *Leuciscus leuciscus* (Linnaeus, 1758); *Squalius cephalus* (Linnaeus, 1758); *Petroleuciscus borysthenticus* (Kessler, 1859); *Idus idus* (Linnaeus, 1758); *Rutilus rutilus* (Linnaeus, 1758); *R. frisii* (Nordmann, 1840); *Scardinius erythrophthalmus* (Linnaeus, 1758); *Chondrostoma nasus* (Linnaeus, 1758); *Alburnoides rossicus* Berg, 1924; *Alburnus alburnus* (Linnaeus, 1758); *Leucaspis delineatus* (Heckel, 1843); *Eupallasella percnurus* (Pallas, 1814); *Phoxinus phoxinus* (Linnaeus, 1758), *Vimba vimba* (Linnaeus, 1758); *Blicca bjoerkna* (Linnaeus, 1758); *Abramis brama* (Linnaeus, 1758); *Ballerus sapa* (Pallas, 1814); *B. ballerus* (Linnaeus, 1758); *Aspius aspius* (Linnaeus, 1758); *Pelecus cultratus* (Linnaeus, 1758); *Rhodeus amarus* (Bloch, 1782); *Pseudorasbora parva* (Temminck & Schlegel, 1846); *Gobio gobio* (Linnaeus, 1758); *Romanogobio belingi* (Slastenenko,

1934); *Barbus borysthenicus* Dybowski, 1862; *Cyprinus carpio* Linnaeus, 1758; *Carassius carassius* (Linnaeus, 1758); *C. gibelio* (Bloch, 1782); *Tinca tinca* (Linnaeus, 1758); Cobitidae: *Cobitis taenia* Linnaeus, 1758; *Sabanejewia baltica* Witkowski, 1994; *Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758); Balitoridae — *Barbatula barbatula* (Linnaeus, 1758); Siluridae — *Silurus glanis* Linnaeus, 1758; Esocidae — *Esox lucius* Linnaeus, 1758; Salmonidae — *Salmo trutta* m. *fario* Linnaeus, 1758; Lotidae — *Lota lota* (Linnaeus, 1758); Gasterosteidae: *Pungitius platygaster* (Kessler, 1859); *Gasterosteus aculeatus* Linnaeus, 1758; Syngnathidae — *Syngnathus nigrolineatus* Eichwald, 1831; Cottidae — *Cottus gobio* Linnaeus, 1758; Percidae: *Sander lucioperca* (Linnaeus, 1758); *Perca fluviatilis* Linnaeus, 1758; *Gymnocephalus cernuus* (Linnaeus, 1758); *G. baloni* Holcik & Hensel, 1974; *G. acerina* (Gueldenstaedt, 1774); Odontobutidae: *Percottus glenii* Dybowski, 1877; Gobiidae: *Neogobius melanostomus* (Pallas, 1814); *N. kessleri* (Günther, 1861); *N. fluviatilis* (Pallas, 1814); *N. gymnotrachelus* (Kessler, 1857); *Mesogobius batrachocephalus* (Pallas, 1814); *Proterorhinus semilunaris* (Heckel, 1837); *Benthophilus nudus* (Berg, 1898). До цього списку включені тільки ті риби, які є у складі або вже увійшли до складу місцевої іхтіофауни і стали невід'ємною її частиною. Але не враховуються, чи частково розглянуті (Мовчан, 2006) ще 10 видів чотирьох родин (представники Polyodontidae — *Polyodon spathula* (Walbaum, 1792); Cyprinidae: *Hypophthalmichthys molitrix* (Valenciennes, 1844); *Aristichthys nobilis* (Richardson, 1845); *Ctenopharyngodon idella* (Valenciennes, 1844); *Mylopharyngodon piceus* (Richardson, 1846); *Carassius auratus* (Linnaeus, 1758); Catostomidae: *Ictiobus cyprinellus* (Valenciennes, 1844); *I. bubalus* (Rafinesque, 1818); *I. niger* (Rafinesque, 1819); Salmonidae — *Parasalmo mykiss* (Walbaum, 1792), які умов для природного нересту у водоймах України звичайно не знаходять, а їхня чисельність для промислового вирощування підтримується за рахунок штучного відтворення. При цьому треба зауважити на факт, який може свідчити про рівень моніторингу іхтіофауни в окремих водоймах басейну. Йдеться про те, що в багатьох фауністичних списках, зокрема й сучасних, присвячених рибному населенню басейну Верхнього Дніпра, жодним чином не згадується чимало видів риб, які там мешкають і були описані досить давно, або проникли в цей басейн в останні десятиріччя. Зокрема, мова може йти, наприклад, про *Romanogobio belingi*, *Sabanejewia baltica*, *Gymnocephalus baloni*, *Percottus glenii*, *Neogobius gymnotrachelus*, *Mesogobius batrachocephalus*, *Proterorhinus semilunaris*, *Benthophilus nudus* тощо.

Серед лівобережних притоків басейну Верхнього Дніпра ми розглядаємо іхтіофауну Десни та її притоків — Остра і Сейму. Десна, руслова частина якої залишається ще не зарегульованою, протікає по Брянській і Смоленській областях Росії та у Чернігівській і Київській областях України. Довжина її в Україні 575 км (загальна 1130 км), площа басейну в Україні 33820 км² (загальна 88900 км²). Вивченню іхтіофауни басейну Десни, або відомостям щодо риб цієї ріки, присвячено чимало кількості робіт, як у далекому минулому (Шафонский, 1786, Gueldenstaedt, 1791, Кесслер, 1856, 1877), так і впродовж 20 століття (Тимофеев, 1915; Воронцов, 1927, 1929; Великохатько, 1931; Белінг, 1935 а, б, 1936; Белінг, Ляшенко, Носаль, 1936; Белінг, Ролл, Марковський, 1936; Білий, 1935; Ляшенко, 1935; Носаль, 1935; Полтавчук, 1964; Коваль та ін., 1979; Дьячук та ін., 1981; Шевченко, Коваль, Ворончук, 1986; Полтавчук, Щербуха, 1988), а також і в наш час (Гаврись, 2000; Ткаченко, 2005; Гаврись та ін., 2007; Ткаченко та ін., 2008; Кругликов, 2009; Ситник та ін., 2012). Різні дослідники відзначали неоднакову кількість видів у Десні: від 27–35 на верхній і середній течії (Тимофеев, 1915; Воронцов, 1929; Белінг, 1936) до 37 на верхній течії (Ткаченко, 2005) — 48 видів загалом у басейні (Ткаченко та ін., 2008). Є певний сумнів щодо наявності на верхній течії *Anguilla anguilla*, *Petroleuciscus borysthenicus*, *Vimba vimba* і, особливо, *Cottus gobio* (Ткаченко, 2005; Ткаченко та ін., 2008). Крім того, останніми авторами ще й включено

ні до переліку риби, які не є аборигенами, штучно розводяться і вирощуються людиною, що збільшує кількість видів у цьому басейні. За нашими даними, ймовірно слід вважати, що в басейні Десни в межах України зараз мешкає 47 (раніше було достовірно відомо 41, а загалом відзначалося 55) видів міног і риб (для всього басейну Десни, включаючи Брянську область Росії, відомо 49 з 56 відзначених раніше видів) (табл. 1). Для Десни вже давно не вказуються *A. gueldenstaedtii*, *Huso huso* і *R. frisii*, але в її фауні констатуються зараз нові риби, зокрема *Cl. cultriventris*, *Pelecus cultratus*, *Pseudorasbora parva*, *Romanogobio belingi*, *Pungitius platygaster*, *Gasterosteus aculeatus*, *Syngnathus nigrolineatus*, *Gymnocephalus baloni*, *Neogobius kessleri*, *N. gymnotrachelus*, *Proterorhinus semilunaris*, *Benthophilus nudus*. Загалом іхтіофауна безпосередньо Десни на сьогодні змінилася майже на чверть.

Вивченість іхтіофауни лівої притоки Десни річки Остер залишається незадовільною. Відомості щодо складу риб висвітлені в небагатьох роботах минулих століть (Кесслер, 1856, 1877; Шарлеман, 1914; Воронцов, 1927, 1929), але вони відзначаються тим, що констатують наявність на той час зараз вже зниклих у цій річці видів — *Acipenser ruthenus*, *Rutilus frisii* і, мабуть, *Phoxinus phoxinus*. Пізніше (Полтавчук, Щербуха, 1988) у цій річці нараховували 20 видів. Загалом же з відзначених раніше 30 видів в Острі зустрічається 25, а видовий склад змінився майже на 13% (табл. 1).

Ще одною великою лівою притокою Десни є річка Сейм. Вона тече по Курській області Росії і в Сумській та Чернігівській областях України. Її довжина складає в Україні 228 км (загальна 748 км), площа басейну в Україні 7400 км² (загальна 27500 км²). Видовий склад риб цієї ріки вивчений недостатньо, про що свідчить мала кількість повідомлень (Чернай, 1852; Кесслер, 1856, 1877; Гладков, 1930; Родіонова, 1930; Полтавчук, Щербуха, 1988). З них можна заключити, що в Сеймі раніше відзначалося від 7 (Чернай, 1852) до 28–30 (Родіонова, 1930) видів. При цьому Т.В. Родіонова (1930) не знаходила вже такі види як *A. gueldenstaedtii* (відзначав К.Ф. Кесслер), *Rutilus frisii* і *Gasterosteus aculeatus* (А.В. Чернай). За нашими даними, в Сеймі зустрічається 31 вид риб (з 34 загалом таких, що відзначалися у цій річці), серед яких уперше нами наводяться *Ballerus sapa*, *Pelecus cultratus*, *Romanogobio belingi*, *Gymnocephalus acerina* і *Neogobius fluviatilis*, тобто склад риб цієї річки змінився на п'яту частину (табл. 1).

Розглядаючи весь басейн Десни в межах України (разом з притоками Остер і Сейм), можна констатувати, що загалом тут відзначалося 55 видів міног і риб, його сучасна іхтіофауна включає 47 видів (у минулому було відомо 41) (табл. 1). У Брянській області Росії в басейні Десни, якщо не враховувати інтродуцентів, а також риб, щодо яких відсутня інформація або їхня наявність не доведена, у складі іхтіофауни, за матеріалами 2003–2008 рр., нараховують 39 видів (Кругликов, 2009).

Серед найкрупніших правобережних притоків басейну Верхнього Дніпра домінує Прип'ять, корінне русло якої залишається ще не зарегульованим. Вона протікає по Волинській, Рівненській і Київській областях України та Брестській і Гомельській областях Білорусі. У межах України знаходиться частина верхньої (довжина понад 186 км) і нижньої (довжина 80 км) течії загалом з площею басейну 69140 км². До складу басейну верхньої течії Прип'яті звичайно включаються дві відносно невеликі її правобережні притоки, зокрема Турія і Стохід, іхтіофауна яких зазвичай розглядається разом з такою безпосередньо верхньої течії Прип'яті.

За матеріалами 1969–1971 років, М.О. Полтавчук (1975) констатував наявність тут 19 видів, до яких додавав на підставі даних літератури (Белінг, 1915; В.А. Мовчан, 1954; Маринич, 1962) ще шість видів, тобто загалом збільшив видовий склад до 24–25 видів. Пізніше (матеріали 1984–1987 рр.) для цього басейну

згадується 42 (?) види, з яких вже випали *Acipenser ruthenus*, *Rutilus frisii* і *Cyprinus carpio* (Лесник, 1989). М.В. Химин (2010) для водойм національного природного парку «Прип'ять-Стохід» наводить 27 видів риб, якщо не враховувати *Stenopharyngodon idella* і *Hypophthalmichthys molitrix*. Також вперше в Україні саме в р. Стохід було відзначено *Eupallasella percnurus* (Шарлеман, 1914). За нашими даними, в басейні верхньої течії Прип'яті з притоками зустрічається до 37 (у минулому до 25) видів риб, тобто склад іхтіофауни змінився на 31,6% (табл. 1).

Зазвичай до басейну середньої течії Прип'яті відносять її правобережні притоки ріки Стир (протікає по Львівській, Волинській і Рівненській областях України та Брестській області Білорусі; довжина в Україні 427 км, площа басейну 12370 км² (загальні — 494 км і 12900 км²), Горинь (протікає по Тернопільській, Хмельницькій і Рівненській областях України та Брестській області Білорусі; її довжина в Україні 577 км, площа басейну 27010 км² (загальні 659 км і 27700 км²), Случ (басейн Горині) і Уборть (протікає по Житомирській області України та Гомельській області Білорусі; довжина в Україні 172 км і площа басейну 3900 км² (загальні 292 км і 5820 км²).

Зразу слід зазначити, що відомості щодо видового складу іхтіофауни вказаних вище рік басейну середньої течії Прип'яті обмежені і базуються головним чином на працях К.Ф. Кесслера (1856, 1877) і М.О. Полтавчука (Полтавчук, 1976 а), причому останній автор проводив облови переважно молоді риб. Сумарно у річках Стир, Горинь, Случ і Уборть М.О. Полтавчук (1976 а) визначав 30, а з урахуванням відомостей літератури і опитування — 36 видів риб. П.Г. Шевченко та ін., (2001) у серпні 2000 р. знайшли в р. Стохід 16, а в р. Прип'ять — 13 видів риб. В.В. Сондак (2007, 2010) для річок Стир, Случ і Горинь у 2006–2008 роках наводив до 35 видів (у тому числі 29 аборигенних). Зазначим, що останній автор не вказував такі види як *Pelecus cultratus*, *Alburnoides rossicus*, *Leuciscus leuciscus*, *Cobitis taenia*, *Barbatula barbatula*, які відомі для цих річок, але згадує *Salmo trutta m. fario* (?). Ю.Р. Гороховська та ін. (2011) проаналізували розподіл рідкісних видів круглоротих і риб у водоймах Рівненщини. За нашими даними, в річці Стир можна зустріти 24 види (іхтіофауна змінилася на 28,6%), в Горині — 29 (38,2%), в Случі 28 (46,7%) і в Уборті — 22 види (не змінилася), тобто загалом у басейні середньої течії Прип'яті мешкає до 30 видів із 38 разом вказаних тут у різні часи видів (табл. 1).

Басейн нижньої течії Прип'яті включає правобережну її притоку річку Уж і безпосередньо корінне русло Прип'яті. М.О. Полтавчук (1976 б) відзначав в Ужі 21, а з урахуванням літературних даних збільшив це число до 26 видів. Щодо іхтіофауни безпосередньо нижньої течії Прип'яті, то вона нараховувала за різними даними (Ляшенко, 1949; Саттаров, 1967 а, б; наші дані) до 38 видів риб із загалом відзначеного тут 41 виду, а склад іхтіофауни на сьогодні змінився на 29,3% (табл. 1).

Розглядаючи видовий склад іхтіофауни всього басейну Прип'яті, цікаво проаналізувати, як він оцінювався різними дослідниками. К.Ф. Кесслер (1856, 1877) відзначав у Прип'яті до 30 видів, зокрема згадував й такі види як *Acipenser ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *Anguilla anguilla*, *Rutilus frisii*, для Білоруського Полісся вказувалося 39 видів (Пенязь, 1956), пізніше зазначалося (Жуков, 1965), що в Прип'яті у межах Білорусі зустрічається 36 видів (у тому числі *Acipenser ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *Rutilus frisii*). На підставі порівняння іхтіофауни в 1981–1983 роках з фауністичним складом риб у 1956 та 1962–1969 рр., було встановлено, що за 25 років у Прип'яті в межах Білорусі зникли *Acipenser ruthenus*, *Barbus borysthenicus*, *Squalius cephalus*, *Phoxinus phoxinus*, але з'явилася *Gasterosteus aculeatus* (Шевцова, та ін., 1984). У 1981–1987 роках тут нараховували 38 видів (Куницький, 1989). За нашими даними, зараз у басейні Прип'яті в межах України відомо 43 види із загалом таких, що відзначалися в цій річці 47 (табл. 1).

Окремо розглянута іхтіофауна басейну руслової частини верхньої течії Дніпра, а також його притоків Тетерева і Ірпеня та Київського водосховища в загальному комплексі басейну Верхнього Дніпра.

Руслова частина верхньої течії Дніпра, яка залишається не зарегульованою частиною ріки, розташована на території Росії, Білорусі і України. Її довжина в Україні дорівнює 115 км, і за своїм статусом це переважно міждержавний кордон між республікою Білорусь і Україною. Тому зрозумілою є вкрай незадовільна вивченість іхтіофауни цієї української ділянки Дніпра.

К.Ф. Кесслер (1856, 1877) для верхньої течії наводить 24 види, зокрема згадує й *Huso huso* та *Alosa pontica*. П. Домрачов (Домрачѳв, 1913) вказує для верхів'я ріки в межах Смоленщини (Росія) 41 вид з 11 родин, у тому числі *Acipenser ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *Cottus gobio*, *Salmo trutta* m. *fario* і *Phoxinus phoxinus*; пізніше для верхньої течії ця кількість зменшується до 38 видів (Воронцов, 1929, 1930; Белінг, 1924 б, 1932), а для верхньої і середньої течії цієї ділянки Дніпра вказувалося лише 29 видів промислових видів риб (Ляшенко, 1940). У межах Білорусі в Дніпрі нараховували 46 видів (Жуков, 1965), в 1986 р. тут відмічалось 33 види 9 родин, але вже не вказуються *Acipenser ruthenus*, *Phoxinus phoxinus* тощо, які вказані раніше (Жуков, 1965), з'явилася *Gasterosteus aculeatus* (Шевцова та ін., 1989). За нашими даними, для верхньої течії Дніпра можна вказати 38 видів із загальною 43 відзначених там риб, зокрема там вже не зустрічаються *Acipenser ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *Huso huso*, *Alosa pontica*, *Rutilus frisii* (табл. 1).

Іхтіофауна правої притоки верхньої течії Дніпра р. Тетерів вивчена досить докладно, що висвітлено в багатьох, правда часом застарілих, публікаціях (Кесслер, 1856; Белінг, 1915, 1924 а, 1926, 1928 а, 1929, 1937; Скороход, 1927; Полтавчук, 1976 а), за якими в ній нараховували до 38 видів (табл. 1). Зазначим, що *Eupallasella percunurus* уперше був відзначений в лісовому болоті поблизу р. Ірша (притока р. Тетерів) ще на початку 20 ст. (Белінг, 1915), але й досі ця знахідка не набула свого підтвердження. Інший голяк — *Phoxinus phoxinus*, відзначений дещо пізніше (Белінг, 1928 б, 1929), у наш час зустрічається, хоч і досить рідко, в Тетереві. За нашими даними, іхтіофауна р. Тетерів налічує 37 видів (загалом тут відзначалося 43 види) і змінилася більше як на п'яту частину — на 23,2% (табл. 1).

Іншою досить великою правою притокою верхньої течії Дніпра є р. Ірпінь. Зараз, протягом 131 км вгору від Київського водосховища, річка являє собою магістральний канал (Ірпінська осушувально-зволожувальна система). Видовий склад риб цієї річки вивчено, особливо в сучасних умовах, недостатньо. Раніше в ній відзначалося від 15–20 до 25 видів (Кесслер, 1856; Белінг, 1915; Белінг, 1928; Великохатко, 1929; Полтавчук, 1976 а), а за нашими даними зараз іхтіофауна цього водотоку нараховує до 27 видів із загальною відзначеного в ній 31 виду (іхтіофауна змінилася на 25,8%).

Загалом у басейні верхньої течії Дніпра в межах України разом із басейнами Тетерева і Ірпеня мешкає до 44 видів риб із 50 відзначених там (зміна іхтіофауни склала 24,0%) (табл. 1).

Київське водосховище заповнялося в 1965–1966 рр. У квітні–травні 1962 р. у районі майбутнього водосховища склад іхтіофауни нараховував 24 види риб (Тарнавский, 1965), а трохи пізніше в зоні затоплення цього водосховища реєстровано 36 видів 9 родин (Константинова, 1973). Г.Л. Мельнийчук (1975) наводить дані О.Ф. Ляшенка, за якими в Київському водосховищі мешкало 35 видів 8 родин. П.Г. Сухойван і Л.І. Вятчанинова (Сухойван, Вятчанинова, 1989) до створення водосховища враховували риб не тільки безпосередньо в русловій частині, але й на окремих ділянках гирлових притоків (?) Дніпра і відзначали до 48 представників іхтіофауни, а після створення цієї водойми — 46 видів, що викликає ряд запитань. Зокрема, за особливостями своєї біології на ділянці Дніпра, де зараз розташоване

водосховище, аж ніяк не могли мешкати обидва голяна (*Eupallasella percnurus* і *Phoxinus phoxinus*), не відзначалися також *Acipenser stellatus* і *Gasterosteus aculeatus* тощо. У 1962–2000 рр. для цієї ділянки ріки вказувалося загалом понад 34 види риб (Спиридонова, 2001). За нашими даними, в Київському водосховищі іхтіофауна налічує 43 види із загалом 52 видів, які для цієї акваторії вказувалися різними дослідниками (табл. 1).

Заключення

Аналіз динаміки змін в іхтіофауні всього басейну Верхнього Дніпра, навіть при відсутності постійного, або недостатнього моніторингу в останні десятиліття (за окремими випадками), свідчить про суттєві зміни в складі риб як у притоках, так і на окремих його ділянках, зокрема й у басейні в цілому. Так, наприклад, з басейну Десни зараз вже невідомі такі види як *Acipenser gueldenstaedtii*, *Huso huso*, *Rutilus frisii*, малоімовірно зустріти тут *A. ruthenus*, *Anguilla anguilla*, *Barbus borysthenticus*, проте відзначаються раніше відсутні *Clupeonella cultriventris*, *Pseudorasbora parva*, *Romanogobio belingi*, *Pungitius platygaster*, *Gasterosteus aculeatus* та інші. Загалом склад іхтіофауни басейну Десни в межах України змінився майже на третину (на 27,3%). У басейні Прип'яті в межах України вже не відзначаються *A. ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *R. frisii* та інші, але реєструються нові види *Pseudorasbora parva*, *Romanogobio belingi*, *Sabanejewia baltica*, *Gymnocephalus baloni*, *Percottus glenii* та інші (склад риб у басейні змінився на 21,3%). У верхній течії Дніпра (разом з річками Тетерев та Ірпінь) зараз вже не реєструються *A. ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *H. huso*, *R. frisii* і *Vimba vimba*, але відзначаються нові мешканці (*Pseudorasbora parva*, *Sabanejewia baltica*, *Pungitius platygaster*, *Gasterosteus aculeatus* та інші), тобто іхтіофауна цих акваторій змінилася на 24,0%. Найбільша перебудова іхтіоценозів відбулася, на наш погляд, на ділянці Київського водосховища. Тут зниклими видами слід вважати *Eudontomyzon mariae*, *A. ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *H. huso*, *An. anguilla*, *Alosa pontica*, *Petroleuciscus borysthenticus*, *R. frisii*, *Alburnoides rossicus*, *Barbus borysthenticus*, а новими стали такі види як *Cl. cultriventris*, *Pseudorasbora parva*, *Pungitius platygaster*, *Gasterosteus aculeatus*, *Gymnocephalus baloni* тощо. В цілому видовий склад риб Дніпра в районі сучасного Київського водосховища змінився майже на третину (32,7%).

За нашими даними, на сьогодні найбільше різноманіття іхтіофауни басейну Верхнього Дніпра спостерігається в басейні Десни — 47 видів, дещо нижче воно в басейні верхньої течії Верхнього Дніпра, де відзначено 44 види, і, нарешті, найменше в басейні Прип'яті — 40 видів (табл. 1). Нарешті, розглядаючи іхтіофауністичні зміни, які відбулися в загальному басейні Верхнього Дніпра, слід констатувати, що в межах України можна відзначити 54 види, з числа 59, що вказувались в різних джерелах. Зокрема давно не реєструються тут *Acipenser ruthenus*, *A. gueldenstaedtii*, *H. huso*, *R. frisii* та інші, але вже увійшли до списку місцевої іхтіофауни *Cl. cultriventris*, *Pseudorasbora parva*, *Romanogobio belingi*, *Sabanejewia baltica*, *Pungitius platygaster*, *Gymnocephalus baloni*, *Percottus glenii*, *Neogobius melanostomus*, *Benthophilus nudus* та інші. Таким чином, можна вважати, що видовий склад риб у цьому басейні змінився майже на третину (28,8%, табл. 1). Слід додати до цього, що Київське водосховище, невеликі водосховища і ставки на притоках інколи зариблюються такими видами як *Hypophthalmichthys molitrix*, *Aristichthys nobilis*, *Stenopharyngodon idella*, *Mylopharyngodon piceus*, *Ictiobus cyprinellus*, деякі з них іноді зустрічаються і в річках, що збільшує на певний відсоток зміни іхтіофауни. Проте сучасні конкретні дані про те, де проводилося зариблення цими видами, конкретно якими видами, кількість зарибку тощо, відсутні або маловідомі.

З викладеного вище можна дійти висновку про те, що за останні принаймні 40–70 років в іхтіофауні загального басейну Верхнього Дніпра в межах України

відбулися помітні, досить суттєві зміни, які торкнулися як його окремих ділянок, так загалом і всього басейну. Пов'язані вони в першу чергу, на наше переконання, з господарською, часом дуже негативною для іхтіоценозів діяльністю людини. Особливо це стосується притоків першого і другого порядків, тобто річок, які складають і відтворюють загальний генетичний фонд іхтіофауни головної ріки нашої держави.

Зауважимо також, що 13 видів, позначених зірочкою в таблиці 1 і відомих із загального басейну Верхнього Дніпра, занесені до Червоної книги України (2009), що свідчить про нагальну потребу приділяти більшу увагу моніторингу, охороні і, по можливості, відтворенню згаданих риб і загалом рибних запасів цієї, як і інших акваторій нашої держави.

- Амброз А.И., 1956. Рыбы Днепра, Южного Буга и Днепро-Бугского лимана. — Киев : Изд-во АН УССР. — 405 с.
- Белинг Д.Е., 1914. Очерки по ихтиофауне Днепра. 1. Ихтиофауна Днепровского бассейна под Киевом // Тр. Днепров. биол. ст. — № 1. — С. 53–110.
- Белинг Д.Е., 1915. Очерки по ихтиофауне Днепра. К ихтиофауне Днепровского бассейна под Киевом // Тр. Днепров. биол. ст. — № 2. — С. 113–119.
- Белинг Д., 1924 а. Краткий очерк ихтиофауны рек Украины с зоогеографической и биологической точек зрения // Природа и охота на Украине. — № 1–2. — С. 180–186.
- Белинг Д., 1924 б. О распределении представителей лососевых (Salmonidae) в бассейнах рек Украины. // Природа и охота на Украине. — № 1–2. — С. 186–188.
- Белинг Д., 1924. Матер'яли до іхтіофауни Київщини. Риби р. Тетерів // Зап. Київ. ветеринарно-зоотехн. ін-ту. — № 1. — С. 129–135.
- Белинг Д., 1926. Дніпровська біологічна станція та її науково-дослідча діяльність // Зб. праць Дніпров. биол. ст. ВУАН. — № 1. — С. 151–173.
- Белинг Д., 1928 а. До поширення *Alburnoides bipunctatus rossicus* Berg по річках України // Зб. праць Дніпров. биол. ст. ВУАН. — № 4. — С. 271–277.
- Белинг Д., 1928 б. До характеристики іхтіофауни держзаповідника «Конча-Заспа» // Зб. праць держ. рибн. запов. «Конча-Заспа». — № 1. — С. 84–101.
- Белинг Д., 1929. Науково-дослідча робота Дніпрянської біологічної станції за 1928 рік // Зб. праць Дніпров. биол. ст. ВУАН. — № 5. — С. 227–238.
- Белинг Д., 1932. Дніпро та умови життя дніпрових риб // За соцреконструкцію рибного річкового господарства. — К. ; Харків : Держсільгоспвидав. — С. 15–21.
- Белинг Д., 1935 а. Аналіз складу рибного населення (переважно риб'ячої молоді) десенських заплавних водойм м. Коропа та с. Макошина // Тр. гідробіол. ст. — № 10. — С. 89–135.
- Белинг Д., 1935 б. Прибережне рибнаселення р. Десни // Тр. гідробіол. ст. — № 10. — С. 3–19.
- Белинг Д.О., 1935. Дніпро та його рибні багатства. — К. : Вид-во ВУАН. — 164 с.
- Белинг Д., 1936. Матеріали до аналізу рибного населення р. Десни та водойм її долини. 1. Іхтіофауна р. Десни // Зб. праць зоол. музею. — № 16. — С. 93–105.
- Белинг Д., 1937. Нотатки про іхтіофауну УРСР. 3. Деякі дані про іхтіофауну р. р. Тетерів і Рось. // Тр. гідробіол. ст. — № 15. — С. 175–183.
- Белинг Д., Ляшенко О., Носаль П., 1936. Характеристика рибного населення нижньої течії р. Десни // Тр. гідробіол. ст. — № 13. — С. 93–144.
- Белинг Д., Ролл Я., Марковський Ю. та ін., 1936. Матеріали до гідробіологічної характеристики заплавних водойм річки Десни // Тр. гідробіол. ст. — № 11. — С. 19–139.
- Берг Л.С., 1948. Рыбы пресных вод СССР и сопредельных стран. Ч. 1. — М. ; Л. : Изд-во АН СССР. — 466 с.
- Берг Л.С., 1949 а. Рыбы пресных вод СССР и сопредельных стран. Ч. 2. — М. ; Л. : Изд-во АН СССР. — С. 467–926.
- Берг Л.С., 1949 б. Рыбы пресных вод СССР и сопредельных стран. Ч. 3. — М. ; Л. : Изд-во АН СССР — С. 937–1382.
- Білий М., 1935. Аналіз видового складу промислових риб р. Десни // Тр. гідробіол. ст. — № 10. — С. 137–135.
- Великохатко Ф.Д., 1929. Риби Білоцерківщини // Біла Церква : Вид-во Білоцерків. краєзнавч. товариства. — 2, № 3. — 34 с
- Великохатко Ф., 1931. Промислові риби р. Десни в районі сіл Воловиця — Хибалівка. // Укр. мисливець та рибалка (Х.). — № 5–6. — С. 26–30.
- Воронцов Е.М., 1927. Матеріали по ихтиофауне Днепровского бассейна. Рыбы и рыболовство р. Сож // Тр. Смоленского об-ва естествоисп. и врачей. — 2. — С. 17–30.

- Воронцов Е.М., 1929. Материалы по ихтиофауне Днепровского бассейна. II. Рыбы и рыболовство среднего течения р. Десны // Науч. изв. Смоленск. ун-та. — 5, № 1. — С. 63–76.
- Воронцов Е.М., 1930. Материалы по ихтиофауне Днепровского бассейна. III. Рыбы и рыболовство верховьев р. Днепра // Тр. Об-ва изучен. природы Смоленск. края (Смоленск). — 5, № 2. — С. 133–147.
- Гаврись Г.Г., 2000. Тваринний світ (Деснянсько-Старогутський національний природний парк) // Жива Україна.— № 3–4.— С. 7–11.
- Гаврись Г.Г., Кузьменко Ю.В., Мішта А.В., Коцержинська І.М., 2007. Фауна хребетних тварин національного природного парку «Деснянсько-Старогутський» / За загальн. ред. Г.Г. Гаврися. — Суми : Козацький вал. — 120 с.
- Гроховська Ю.Р., Мосніцький В.О., Кононцев С.В., 2011. Рідкісні види круглоротих і риб Рівненщини // Вісн. нац. ун-ту водного госп. та природокористування : Зб. наук. праць. Сільськогосподарські науки. — Вип. 3 (55). — С. 46–52.
- Гладков Н.А., 1930. Рыбы бассейна Свапы и Сейма в пределах бывшего Львовского уезда // Изв. Курск. об-ва краевед. — 3, № 3–6. — С. 45–52.
- Домрачев П., 1913. Ихтиофауна верховьев р. Днепра (рыбы Смоленского уезда) // Вестн. рыбопр. промысл. — № 4–6. — С. 140–151.
- Дячук І.Є., Коваль М.В., Ляшенко О.Ф., Волненко Ю.О., 1981. Рибогосподарська характеристика пониззя р. Десни в зв'язку з забором води у Деснянський водопровід // Вісн. АН УРСР. — № 8. — С. 46–48.
- Жуков П.И., 1965. Рыбы Белорусии. — Минск : Наука и техника. — 416 с.
- Залуи С.Г., 1970. Современный состав и некоторые закономерности формирования ихтиофауны низовьев Днепра в условиях зарегулирования и сокращения речного стока // Вопр. ихтиологии. — 10, № 5. — С. 770–789.
- Кесслер К.Ф., 1856. Естественная история губерний Киевского учебного округа. Рыбы. — Киев : Университет. — 98 с.
- Кесслер К.Ф., 1877. Рыбы, водящиеся и встречающиеся в Арало-каспийско-понтийской ихтиологической области. — Спб. — 360 с. — (Тр. Арало-Касп. экспед.; Вып. 4).
- Коваль Н.В., Дячук И.Е., Волненко Ю.А., Кундиев В.А., 1979. О заносе рыбы в системы водоподготовки (на примере Деснянского водопровода) // Гидробиол. журн. — 15, № 4. — С.58–62.
- Константинова Н.А., 1973. Современное состояние промысловой ихтиофауны и перспективы развития рыбного хозяйства в Киевском водохранилище // Рыбное хоз-во. Респ. межвед. темат. науч. сб. — № 16. — С. 33–38.
- Кругликов С.А., 2009. Ихтиофауна Брянской области. — Брянск. — 88 с.
- Куницкий Д.Ф., 1989. Современное состояние ихтиофауны бассейна р. Припяти // Всесоюз. совещ. по пробл. кадастра и учета животного мира. — Уфа : Башкир. книжн. изд-во. — С. 350–351.
- Лесник В.В., 1989. Современное состояние ихтиофауны водоемов бассейна верхний Припяти // Всесоюз. совещ. по пробл. кадастра и учета животного мира. — Уфа : Башкирск. книжн. изд-во. — С. 353–356.
- Ляшенко О., 1935. Аналіз складу рибного населення (переважно молоді риб) заплавних водойм р. Десни на ділянці від с. Кладьківки до с. Брусилова // Тр. гідробіол. станції УАН. — № 10. — С. 53–87.
- Ляшенко О.Ф., 1940. Аналіз складу промислової риби р. Дніпра (верхня і середня течія) // Доп. АН УРСР. — № 10. — С. 9–14.
- Ляшенко О.Ф., 1949. Риби нижньої течії р. Прип'яті. // Тр. Ін-ту гідробіології АН УРСР. — № 23. — С. 55–72.
- Маринич О.П., 1962. Українське Полісся. — К. : Радянська школа. — 163 с.
- Мельничук Г.Л., 1975. Экология питания, пищевые потребности и баланс энергии молоди рыб водохранилищ Днепра // Изв. ГосНИОРХ. — № 101. — 290 с.
- Мовчан В.А., 1954. Водойми Полісся Української РСР, їх іхтіофауна і методи підвищення рибопродуктивності / Праці Київського держ. ун-ту. Природн. науки. — К. : Вид-во Київського ун-ту. — С. 103–119.
- Мовчан Ю.В., 2005. До характеристики різноманіття іхтіофауни прісноводних водойм України (таксономічний склад, розподіл по річкових басейнах, сучасний стан) // Зб. пр. Зоол. музею. — № 37. — С. 70–82.
- Мовчан Ю.В., 2006. Зауваження до складу іхтіофауни України (нечисленні, рідкісні, зниклі і нові види) та сучасні зміни в номенклатурі її таксонів (у порядку обговорення) // Зб. пр. Зоол. музею. — № 38. — С. 34–43.
- Мовчан Ю.В., 2008–2009. Риби України (таксономія, номенклатура, зауваження) // Зб. праць Зоол. музею. — № 40. — С. 47–86.
- Мовчан Ю.В., 2009. Видовий склад міног і риб у 3-му виданні Червоної книги України :Тези II Міжнар. іхтіол. наук.-практ. конф. Сучасні проблеми теоретичної і практичної іхтіології.

- (Севастополь, 16–19 вересня 2009 р.). — Севастополь. — С. 108–111.
- Мовчан Ю. В., 2011. Риби України (визначник–довідник). — К. : «Золоті ворота». — 444 с.
- Мовчан Ю. В., Манило Л. Г., Смирнов А. И. и др., 2003. Каталог коллекций Зоологического музея ННПМ НАН Украины. — Киев : Зоомузей ННПМ НАН Украины. — 342 с.
- Носаль П., 1935. Аналіз складу рибного населення, переважно риб'ячої молоді, заплавних водойм р. Десни району с. Спаського // Тр. гідробіол. станції УАН. — № 10. — С. 21–51.
- Павлов П. И., 1964. Современное состояние запасов промысловых рыб нижнего Днепра и Днепро-вско-Бугского лимана и их охрана. — Киев. — 298 с. — (Рукопись деп. в ВИНТИ, № 27. — 64 Деп).
- Пенязь В. С., 1956. Состав ихтиофауны и темп роста промысловых рыб Белорусского Полесья // Тр. Комплексн. экспедиции по изуч. водоемов Полесья. — Минск : Изд-во Белорусск. ун-та. — С. 205–231.
- Полтавчук М. О., 1964. Рибне населення та рибопродуктивність Десни і вплив на них промислових і побутових стоків. Десна в межах України. — К. : Наук. думка. — С. 133–143.
- Полтавчук М. А., 1975. Рыбы малых рек правобережного Полесья УССР. Сообщ. 1. О видовом составе рыбного населения верховьев реки Припяти // Вестн. зоологии. — № 4. — С. 9–15.
- Полтавчук М. А., 1976 а. Рыбы малых рек правобережного Полесья УССР. Сообщ. II. Видовой состав рыбного населения правобережных притоков нижнего течения Припяти и среднего Днепра // Вестн. зоологии. — № 1. — С. 38–44.
- Полтавчук М. А., 1976 б. Рыбы малых рек правобережного Полесья УССР. Сообщ. III. Видовой состав рыбного населения правобережных притоков нижнего течения Припяти и среднего Днепра // Вестн. зоологии. — № 4. — С. 72–77.
- Полтавчук М. А., Щербуха А. Я., 1988. Ихтиофауна притоков Десны в рыбохозяйственном кадастре СССР // Вестн. зоологии. — № 2. — С. 24–29.
- Родіонова Т. В., 1930. До іхтіофауни басейну р. Дніпра. Риби р. Сейму. // Тр. Харк. тов-ва дослїдн. природи. — 53, № 1. — С. 111–115. — (Зап. н.-досл. каф. зоології, № 1).
- Саттаров К. 1967 а. Ихтиофауна и рыбный промысел р. Припять в районе Киевского водохранилища // Рыбное хоз-во. Респ. межвед. темат. науч. сб. — № 3. — С. 77–83.
- Саттаров К. 1967 б. Ихтиофауна и рыбный промысел нижнего течения р. Припяти : Автореф. дис... канд. бил. наук. — Днепропетровск. — 16 с.
- Ситник Ю. М., Шевченко П. Г., Новіцький Р. О., Подобайло А. В., Салій С. М., 2012. Видовий склад іхтіофауни верхньої ділянки Канівського водосховища та пригірлової акваторії р. Десна // Вісн. Дніпропетров. ун-ту. Біологія. Екологія. — 2, Вип. 20, — С. 80–88.
- Скорород В., 1927. Замітка про фауну Волині // Зап. Волин. ін-ту народ. освіти. — № 2. — С. 131–148.
- Сондак В. В., 2007. Формування видового складу аборигенної іхтіофауни, Відтворення і рибопродуктивність Стир-Горинського гідроекологічного коридору // Вісник нац.ун-ту водного господарства та природокористування. — Вип 4 (40), ч. 3. — С. 56–61.
- Сондак В. В., 2010. Збереження видового різноманіття, природних умов відтворення та охорона рибних ресурсів у річковій мережі Західного Полісся України. // Рибогосподарська наука України. — № 2. — С. 99–110.
- Спиридонова Л. О., 2001. Зміна структури та величини врожаю молоді риб Київського водосховища за період його існування // Рибне господарство. — № 59–60. — С. 101–106.
- Сухойван П. Г., Вятчанина Л. И., 1989. Рыбное население и его продуктивность. — Беспозвоночные и рыбы Днепра и его водохранилищ. — К. : Наук. думка. — С. 136–173.
- Тарнавский Н. П., 1965. Ихтиофауна Днепра в зоне Киевского водохранилища. // Рыбное хоз-во. Респ. межвед. темат. науч. сб. — № 2. — С. 48–55.
- Тимофеев А. А., 1915. Ихтифауна реки Десны и некоторых ее притоков в Ельнинском уезде Смоленской губернии // Тр. об-ва изуч. Смоленск. губ. — № 2. — С. 73–118.
- Ткаченко В. О., 2005. До вивчення іхтіофауни Деснянсько-Старогутського національного природного парку // Наук. зап. Тернопільського держ. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Сер. Біологія. Спец. вип. Гідроекологія. — № 3 (26). — С. 433–435.
- Ткаченко В. О., Ситник Ю. М., Соляник О. В., Салій С. М., Борбат М. О., 2008. Сучасний стан іхтіофауни р. Десна в межах України // Рибогосподарська наука України. — № 3. — С. 46–51.
- Фауна України., 1980. Т. 8. Риби. Вип. 1 / Павлов П. Й. — К. : Наук. думка. — 352 с.
- Фауна України., 1981. Т. 8. Риби. Вип. 2. Ч. 1 / Мовчан Ю. В., Смирнов А. И. — К. : Наук. думка. — 428 с.
- Фауна України., 1982. Т. 8. Риби. Вип. 4 / Щербуха А. Я. — К. : Наук. думка. — 384 с.
- Фауна України., 1983. Т. 8. Риби. Вип. 2. Ч. 2 / Мовчан Ю. В., Смирнов А. И. — К. : Наук. думка. — 360 с.
- Фауна України., 1986. Т. 8. Рыбы. Вып. 5 / Смирнов А. И. — Киев : Наук. думка. — 320 с.
- Фауна України., 1988. Т. 8. Рыбы. Вып. 3 / Мовчан Ю. В. — Киев : Наук. думка. — 368 с.

- Химин М.В., 2010. Список хребетних тварин національного природного парку «Прип'ять-Стохід» // Національний природний парк «Прип'ять-Стохід». Тваринний світ. / Химин М.В., Клєстов М.Л., Башта А.-Т.В. та ін. — К. : Фітосоціоцентр. — 152–154.
- Червона книга України., 2009. Тваринний світ. — К. : Глобалконсалтинг. — 624 с.
- Чернай А.В., 1852. Фауна Харьковской губернии и прилежащих к ней мест // Фауна земноводных и рыб. — Харьков. — Вып. 1. — С. 1–49.
- Шарлеман Э., 1914. К распространению озерного гольяна в бассейне Днепра // Бюл. Харьк. об-ва любит. природы. — № 4. — С. 54.
- Шафонский А.Ф., 1786. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малой России.. — Киев : Изд. М. Судинко, 1851. — (цит. за : Белінг Д., 1936).
- Шевцова Т.М., Куницкий Д.Ф., Ризевский В.К., Серов. В.Г., 1984. Современный состав ихтиофауны р. Припяти и ее изменение за последние 25 лет // Весці АН БССР. Сер. біял. наук, № 6 — С. 112–113. — (Рук. деп. в ВИНТИ 13.06.84, № 3878–84 Деп. — 24 с.).
- Шевцова Т.М., Куницкий Д.Ф., Ризевский В.К., Серов. В.Г., Плюта М.В., 1989. Видовой состав и динамика ихтиофауны р. Днепр (в пределах Белорусской ССР). // Всесоюз. совещ. по пробл. кадастра и учета животного мира. — Уфа : Башкир. книжн. изд-во. — С. 399–400.
- Шевченко П.Г., Коваль Н.В., Ворончук Л.В., 1986. Условия обитания, численность, распределение и рост молоди промысловых рыб устья Десны // Гидробиол. журн. — 22, № 3. — С. 107–109.
- Шевченко П.Г., Ситник Ю.М., Матейчик В.І., 2001. Вивчення складу іхтіофауни межиріччя Прип'яті та Стоходу // Наук. зап. Терноп. держ. пед. ун-ту. Сер. Біологія. — № 4 (15). — С. 198–200.
- Güldenstädt A.I., 1791. Reisen durch Russland und im Caucasischen Gebürge. — St. Petersburg : Kayserl. Akad. Wiss. — 2. — 552 s.

Ю.В. Мовчан

СОВРЕМЕННЫЙ СОСТАВ ИХТИОФАУНЫ БАСЕЙНА ВЕРХНЕГО ДНЕПРА (ФАУНИСТИЧЕСКИЙ ОБЗОР)

В бассейне Верхнего Днепра в пределах Украины в настоящее время отмечено 59 видов миног и рыб. Наибольшее разнообразие ихтиофауны характерно для бассейна Десны — 47 видов, в бассейне Припяти встречается 43 вида, в бассейне верхнего течения Днепра 44 вида и в Киевском водохранилище 43 вида. За последние 40 лет видовой состав ихтиофауны в бассейне Верхнего Днепра изменился почти на треть (28,8%).

Ключевые слова: ихтиофауна, миноги, рыбы, бассейн Верхнего Днепра, Десна, Припять, Киевское водохранилище, Украина.

Y.V. Movchan

CONTEMPORARY FISH FAUNA OF THE UPPER DNIEPER BASIN (FAUNISTIC REVIEW)

There are 53 species of lampreys and fish registered now in the basin of the Upper Dnieper in Ukraine. The most diversity fish fauna is typical for the Desna river — 47 species, in the basin of Pripyat river are 40 species, in the basin of the upper reaches of the Dnieper — 44 species and 43 species recorded for the Kiev Reservoir. Over the last 40 years species composition of fish fauna in the basin of the Upper Dnieper changed by almost a third (28.8%).

Key words: ichthyofauna, lampreys, fish, Upper Dnieper basin, Desna river, Pripyat river, Kiev Reservoir, Ukraine.